

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De septem artibus liberalibus - Cod. Aug. perg. 171

Cassiodorus, Flavius Magnus Aurelius

[S.l.], [1. Drittel des 9. Jh.]

Praecepta artis rhaetoricae summatim collecta de muliis ac syntomata a
Iulio Severiano lege feliciter

[urn:nbn:de:bsz:31-38304](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-38304)

dicat plato non iustus non est Non plato non iustus est non plato non ius-
tus non est ex utrisque terminis nisi in a se non plato non iustus non est.

PRAECEPTA ARTIS RHETORICAE
SVMMATIM COLLECTA DE MVLTI
AC SYN TOMATA A IVLIO SEVERI
ANO LEGE FELICITER

For sitan me sur-
pator e arduo operis adq; in rta laboris desideris facere reqd unclibellu
atte de arte dicēdis scriptū miserim cū possis ad uerba aetate nihil meret hō
praecceptis aduinxisse sed quae in ipsis sparsim legeram in quasdam
sermonis angustias coartasse Deniq; si haec quisquam digna aestimē
q; in manus summae reppae & aca medae ueterib; per firinxu sequi
bus cotradie ad fore se capu adulescentia inbuta producit quoru sino
ta uis est si luescētium uidaelicet ^{er te} praecceptorum uidelicet te possum
plura his ad emisse quam ad dedisse; nāq; ueteres ita nobis dicendi
praeccepta reliq; runt ut etiā su ino minis se p aeterna memori
am propazarent ezo noullius fama cupidus sed in mesi laboris
molestiam eo siderans certus tibi ad conpendium gymnasiu fore sis
tam aescostitui quos ad memoriam reparatādam facili lectio ne per
curteret ad uerba praeteraetate uidaet o quid loqueret se raan obesse
dicētib; rhetoricae artis nimiam disciplinam. Memoro tamen
no antea tibi haec esse copediae legenda quam in genuonauū
multo acculliana arte subegeris. **ORATORIIS ARTIBVS NE**
MO INSTRYI POTEST NISI CVINGE NIYM. & frequens fru

dum est primum animi sit oportet & quaedam naturalis ad audien-
 da sed discenda; resp. oratoriam uox latus decor ualor uel fru-
 galitas laboris patientia necessaria deinde orationum fre-
 quens lectio est quae non solum ex modo & neq; earum modo sed &
 storiarum & carminum ex quibus copiosa dicitur non in tota trahen-
 da est nam per lectiones sapientiam praecipua noscunt sine quibus
 nihil subtile neque magnificum cogitari potest Iuris uero civilis
 neq; omittendum studium est nec paenitentia ad petendum nam nec u-
 di se sed debet orator & si simul iuris scientia ad dedit plurimum
 de cultu orationis adq; in perpetua uita & huic & uel res oratores le-
 gendi sunt & praesentes audiendi super haec frequenter scriben-
 dum agendum & clamandum est his enim rebus oratori fiducia simul
 cum facundia comparatae In oderis feret studio uerumq; ritus si uerum
 oratoriae uirtutis est ueris simili adixisse uel tantum comitatus sequan-
 tures passim ad uictoriam proximeq; tendunt quod genere oratio-
 nis sita debeat oratorum ne nobis sequenda sita quoque breues
 ad sita q; & ac res sunt pure in terra sita saculeosq; uersantesq; uisq;
 adfectu ex oculis petunt animanda nobis sita sita non uel licet a quibus
 ziac sita per potius adfectu quam disputatio nib; psua dederit dicit
 runt sita tamen romana sita copiosior oratio copiosior. Et uo-
 ro ipsa oratio meliore arbor & probatae genus orationis
 quo magis capis iudices sentit. Altera apud quem latus delecta-
 bit oratio Altera apud quem ma sita Altera apud superiorem.
 Altera apud uacuum. Altera apud districtum. Nec sic in priuatis causis
 ubi semper iudices festinant quem admodum in publicis nec sic in accu-
 sationibus; ut in patto omis maxima q; ar sita semper oratorum spicere
 quid per se quid loco quid tempore ueniat.

**DE DISPONENDIS CRI-
 MINIBVS**

Quidam a maxima in criminibus; ad leuissimam gradum faciunt aut alius
simis ad maximam nos primum aestimamus factorem quasi in braq;
dam faceret debet ut se par & q; ad libidinem quae ad auaritia
q; ad crudelitatem. aliud uero qd ad noxae genus pertinet & si no gene
ra criminiu temporata men discernat prima quae putantem militiam
facta sunt q; in militiam quae post militiam. aut se uingatae q; ad
priuata causa deinde ea q; ad publicas pertinebunt aliud uero si
militiae uti cetero qui criminauerit & in temporae in genera diuisit
nam primus liber con & q; ante siciliensim praeturae comissa sunt
quatuor in sequentes ea quae in praetura siciliensi tum his ipsi secundus
ad priuatores furta perant & tertius frumenta iam ratione quartus
sa & legia quintus maleficia crimina conprehendit deinde inter
ipsa unius generis crimina in primo magna ponia quae minima
sunt in medium congerantur q; maxima uel in partibus; reserua bis
ut de graui crimine qd a cetero ne multa in parte dilatae est ita
iudicis animus & occupabit & ualidissima maxime memoriae ma
dat hinc est qd a cetero pro sauro praehendit aduersario confusam
Criminatione autem & quoniam congesta fuit accusatio magis
aceruo quodam erimum non de finctione aliqua generum & uari
& aae. **DE PRINCIPIIS.** De principis nihil putauit dicitur quon
do quidem a dea q; arte seruanda sunt natura duces aepius puenit
DE NARRATIONIBVS Narrationis certum est tres esse uirtutes
ut dilucida sit uel breuis sit uel si uel si dilucida sit si apud nescientem
narrat in qua intueberis initium medium & finem ita ut ipsa narratio
ordinem suum habeat facile enim incipit ubi qd sequitur ex prioro pen
d & interdum aliqua suo loco memoriae nostrae non occurrisset si nge
mus breuis sit si circūcisit quibus; dam superfluis solae; necessariae

sunt postueris quae eumq; enim ab immoderate profumant argumēta
 uel disputationibus; reseruas si queris similis deo ut credat ut cor poris
 robustis si misisse eum a quod duo sit esse occisos uideri uolueris adicere
 etiam occasionemq; pficienda et eis fuerit ut dicas de mentis oppres
 sus personas uero nominibus; quibus; notissima sunt nuncupabis si hoc
 parū est & iam aliquas notas adicio sit scipio africanus ut hannibal
 paenus & similia. numquam narrationem nisi perfectam reliqu; ris.
 sed ubi iudicem minus intellexisse per speceris nūquam ^{et} tarditatem
 in genua obieceris sed in te culpa rectorq; quod parū dixeris ubi longior
 narratio est quod sit dilucida magis ad monere iudicē debes quid ex
 posueris uel quid expositurus sis. ut dixid me dica de aduersario.
 Neq; alienum est ubi longior fuerit expositio uel narratio extremam
 ita finire ut ad monere asq; cūq; dixeris uerba autē narrationis ex media
 cōsuetudine esse debent simplex sermo & si uicina cōpositio in expositio
 nib; plus mora nocet nec longinquas personas narrationibus; inseras minu
 itē praeter ea offensa longior orationis sit praetermittere aliqua
 simula ueris in aliquibus; post quaestiones ponenda narratio est in ali
 quibus; in uolamōnā pronaturā causa uerū narratio uariat nec semper de hoc
 orator uerū se praecipit ad dicere sed sit ad deb & incidere nouam
 materiamq; noua aliquid postulat. Narratio proco non expedit qui omnia
 q; ab accusatore dicunt tantū modo negat nec ibi se fuisse talis causa
 si illa est negantis si bi quidquam cūcatalina conuenis se contra rem
 publicam talis fere sunt ambitus causa e repetūdarū in quibus; unū
 rae ipso omnū est nullas sed ad dis se uel accepisse pecunias.
 Superuacua narratio est ubi notares est de qua ambigit ut nihil stul
 tius sit quasi apud scientes narres. Alterū genus est in quo uariq; aeq;
 superuacua narratio est ubi quod facit quaestione ab udae propo

tionae indagari potest & iam si notum est nec aliquam narrationem
a cicerone omissa putemus nisi pro natura causarum debet enim non solum
patrocini accusari sed & ex exemplis dicendi uenturitate sit res **Respondendum**
quam sit ponenda narratio ut pro milone incidunt cause in quibus quod summa
habet & quaestio nisi magna ex parte tractanda sit & sic sit ponenda nar-
ratio ut pro uocarrae non uel pro habito in narrationibus; res exponimus
probamus argumetatione narratio insinuatio est totius causae quem
admodum facta est. Expositio uero quae non dicitur causa nascitur ut est hoc est agone
rae natus in plon didas magis gestis non potest uideri narratio sed expositio
hali cuius res quae causam adiubat nec dat questionem materiam sed pro argu-
menta ponit uel inter argumenta.

DE DISPONENDIS ARGUMENTIS.

Oratores quidem instruuntur argumentis ad uocatos artispationis est
ut haec disponant figurent ad mentem uocantis ut his ad seculum inter misce-
ant in primis uide & quae ex his sunt ualentia uel quae infirma sunt in argumeta-
namque erunt ualentia longiore oratione non prosequimur nec aut dubitare
de uideamur aut plura dicere ponamus aliquid aduersum quod disputari
possit Namque in argumetis infirmioribus uel sat oratorius labor qualis sunt
occidisti hominem cruentam enim ueste habuisti haec uel similia sunt non utique
uera quae uariis sunt ad tollenda rationibus; quae tractata sunt potest praeter
terea in parte sua habere ad debet & orator ut & causam maximam breuiter
proferat & parbulam diu excedat sed cum breuiter dicendum erit argumeta-
tum ponit sine ullis ornamentis si autem diu dicere uoluerit & omnia argumeta enarra-
uere quae sunt. Cum plura erunt argumenta ualida si incipies in ualidiora de finis
mediū in beallioribus; reple sit puta ualidum argumetum est inimicum me-
dio crebrius ualidissimum est in rexa hominem occidisti in ualidum argu-
metum est & unum si uoluerit ualidum incipies si uoluerit prosequeris si ualidum

raepotesargumentatio illamelior & fideliquideripoteftq; obfeuratut.
 Cua aliquib; partibuscausalaboratualiusordine questionum cofudimus
 quafextototactarae nonexpedit. Sciasnuqua cofriendaeffe q; nocent
 interdum non neganda qd cicero promilone fecuta uideripoteft nam r
 factuabeoc lodiu neq; negauit neq; faffus efl non negauit quafit defen
 dit tanquam occidiff & faffus no efl quia in fio illo dixit a ferus occifuc hi
 dominu interemtu arbitrarer pretere caual lius efl timodifputatione
 in fpecie paucaruroru & firmarucouerterae ea q; undiq; adftruetae
 & exazzerare potiusq; efl p illi res refimunam cogere qua unam in plures
 diuidetae. In omni materiaq; rendu puto quid fit qd maxime nos foue
 at aut uigeat illuc enim uires tuae cofertae deb & oratae ut quod maxime
 nos praemittra ngat fed ut omne genue caufe quid da cotra nos recipit
 ualentiffimu fic pronobis omnia caufa aliqua ualeat habere deb &

DE PROPOSITIONE ADVERSARII

Responfus autem ad uerfa primum id qd ille pofuerit uerbis infirmis
 rib; pronuntiatoq; uero incredibilia uifa fuerint aut inuecilla nauu
 uerfa ponent fia ab aduerfario dicat sum tu efl illu bofta remigru
 quendam dixit no renfe fugientem e far di ma fcauri aduentu & infra ad
 dit & iam auzendicriminis caufa prius il lufepulau quam huic caenam
 efl fublata. Quenit ut propofitione aduerfarii uerbis noflris ultra
 fidem extollemes in credibile faciamus. he propofitione aduerfariu
 natura sum incredibilis fuerit cu quoda imp & uanum acridicula ad mira
 tioner efpoudebimus it illud efl feptingentam milia pafsu biduo curfa funt
 & r efpoudebore mirabilem cupiditatem in cofiderata monniti uolu
 cre & infra romam transalpis biduo ueniunt o hominem fortunatum
 quoniam modum unctiof feupotius pezasos habeat. propofitoeo qd ad
 uer^{fa} uerfa dixerit r efpoudebimus duob; modis aut non efl id aut noidea nos.

vinci debere propositis quibus responditur sumusq; redum nobis etiam inter se
comparatae repugnanciae sint ut sius sar mis coruana uaciter de antonio
auunculu suum sceleratu esse fatebat poena adfectuq; rebat ne pro
celio cura uita familiaris fuisse ut aut ucomoda res aut tam minima
ut uenenum mereres similiter pro gallio ubi accusat et resp^{cu} penia sob
iecta ibi enim diu singula inter se comparata aliter ualiter tullius de lu
treulam uerit doceret qd aduersarius dixerit & iam pro nobis esse ut pro
milo nec cetero qd lex promulgata daequa estione fuisse & qua pro esse
cotedit Argumētū uero omnibus aduersariis responderi non est necessa
rium sine enim non habebit oratio est satis et proposita omib; repugnans
se huiusanae argumentis respondendum et quib; er' uo commodi sin uo uero
aduersarium suis argumentis confutare nequuerit salustia omib; qd
posuerit uo uellēto. De uis argumenta uq; aduersarii male posuerit
pleno atullio in sinuatu est. **DE STATIBVS**

Statu sit est ubi qd factu obicit nega coniectura est ubi qd de
factu fatetur & nega se am uo nominis habet aequam aduersariis cri
minat finis est aut sineq; de facto neque de ^{no} minae ambigit sed iurae.
factu cotendit qualitas nominatur. **DE CONLECTURA**

In coniecturalib; causis hinc argumenta sumunt a personis causis facul
tatibus ueris similib; signis signu causam aut ante oedit aut ne ad est
aut sequit ne proferuntur auditiones suspitiones spolia questiones
indices fama uel opinio nes & multa similia q; caeterum uari & as sumis
trata per sona uaciter op cluenao cū esset & in qui de gens p' tuo sus aud lox al
lidus p' fidio sus ad omne malitia & fraude uer sare mēte sua coepit ac uis
satis ne igit certitas quib; ille merca dib; quib; emolumentis quib; praemis
incautus & cetera a facultatib; ut ullius ser uo sagrestis & barbaros
quib; siluas publicas depopulatus erat ex aponnino deduxerat & itq;

Quae similes quid quod opus est audaciae iudices qui signorati maxima in
 inlecebra esse peccandi impunitatis spem & reliqua a signis quae causam
 antecedunt instrumentum & similia simul sunt pugna clamor & simili
 asecunt ut inuene ad saxa & ad scopulos haec quoque; rihac deplorare
 uelle tam omnia muta adq; in ^{ma}bia tantis tam indigna reru
 aceruitate moueret adfectus hactenus crescit ut cum eum quisit cas
 suo occisum quisit in p^b, latronem nominemussi extollendum aliquid
 fuerit ampliora uerba ponenda sunt cum ipsi nominibus ut ciceron non fure
 sed de aeporaem non ad ulterum sed de pugnae pudicitiae non sacri
 legum sed hoste sacroru aelionumq; non sicarium sed crudelissimum
 carnifice ciuui soti oruq; in uestru iudicium adduximus ite merescit ad
 feotus ut cum unum crimos sit semetia ^{ue}cautba unum signifi cantia aceruo
 quodam congeruntur ut est quid enim tuus ille tuberode feticus ina
 ois farfalia & ladius sazebat cuius latus in uero ille p & eb at quis
 suset ~~at~~ moru tuo ruquaetua mens oculi manus ardor animi
 quid cupiebas quid optabas ergo alibi congeries multorum crimi
 nume numeratio est hic in uerbis facta multiplicatio simi
 lae ad deratiana carceris carnifex praetoris mors terra & soro
 ru & ciuum romanorum licet & sextus ad feotus tantoplusual &
 Quanto uerbis firmioribus extollit argumentis enim enuclea
 ad diligentiam adfectibus; grandiloqui uerit sunt & iam in loca
 communes qui magis ad causam expericuli magnitudinem non ex cause
 genera educuntq; tamen non repta causam sed in omne genus
 causae in cidunt. Cuius tamen principis aptant ut misericordiam
 captent cuius aduersariorum calumnias factiones solitudinem
 suscepra uel cetera cuius infatidum in memoramus ut probatae
 non amidefiant cognati deser' & rei aut aousatio sumea.

Lumina prodimus ut in eo de loco inimicissima ciuitate urgent in fiam
insecut studio multitudine pecunia perurio puncta in cotta species
minuendi haec est ut eum qui pulsa uirtute in ista equi uulnera uel laesi
sed dicamus ut in cerouulnus qd acapunctu influctum uideretur ne uox
res suas alienare de uites ad directas esse namq; adfectus nisi sum
animi habere nullus est nec proderit inuentus ut in cerouulno deo dem uel dolere
ut fletus ut ardere uideamur.

capitulos de omni causa rapies **DE EPILOGIS.**

& maxime q; misericordiam mouere posse eos pexerit qui amenerunt
breues nec diu prosequendi nam laetitia in scoparatus sunt quib; nihil
causae reser. Scitae autem in omnib; sero offensionis capite seratis
deceat qd facias horum praetera a natura praecipit ut studiam
obesse uideant si mediocriter notasi q; tunc infirmu proderunt
siam mo frequentius uel culpa permanserunt.

**EXPLETA PRAECEPTA ARTIS RETHORICAE
BREBI TERCOLLECTA.**

Quod labor & ratio in caedae uulnus est sanguis audire non sicut uel uisus
ex m fabonio audisti in gladium in bidyis itae & audita sui uo gladio per tu
cum in lonem post diem tertium gestare est quam dixerat cum ille
no dubitaret a peritae quid cogitaret & uos potestis dubitare quid se ce
rit suspicionem sua proscuro q; quidem suspitio ualuit & iam ob hanc causa
qd cu a gerent parentalia no renset & itq; spolia uel est illud ille deo deo
spoluita narae noluit hinc a mentam meruae uel in sinmer & riciam
domitiam in scula & similia. Questiones ut est augit de furto q; rae & de eo
furto qd ille sine cotrouerfia fecerat cu ille de eo qd no q; rebat uerbum
nullus fecit de ueneno factam dixit & itq; indices cu iudicio offeruntur.

Uel certe uel uenit in dextera ad d. in eam matrem neq; obscurus neq; incertus.
 Et a uel opinio uel uero opinio fuit duplex una non habet hanc ab est
 ad unam q; rerum & cetera argumentorum omnium enumerationem
 ad ueritate studiosam uideri quando quidem in his plus ingenii uisdomi
 ne & arq; ipsa magis ab natura profecta dicitur. Sed nec quisquam
 aestimabit argumenti numerum praefinitum. Si quis tamen tanta esse
 post sunt quanta loca in mento acriter ingenio reperiri a uer
 luerit. Nota enim omne genus causarum omnia argumenta habet
 na quid opus est illic de causa disputare ubi non apparet aut de per
 sona aduersarii aliquid dicitur cum integra sit.

In finituo statuq; rite an sit putat in minima **DEFINITIONE**

iestas nam primus locus accusatio rite est cu de uino minisq; rite ut
 sit generalis uel definitio breuis & a per & ex opinione hominum
 ducta hoc modo maiestas minueret de dignitate aut potestate
 populi romani aliquid derogare q; definitio uera probet multas
 argumentas aut rebus uel exemplis similib; confirmabit post speciatim
 factus uel qui accusabit describendo subiungere ut id qd reu fecisse
 arguit simile sit ad id qd supra definitio rite generalis definitio uera
 maiestatem minueret de dignitate aut potestate populi romani
 aliquid derogare specie firmiter ostendat quid aduersarius
 specialiter fecerit uel dixerit ut probet maiestas in minima post
 loco comunio firmare p quem facta a ueritas cum indignatione auget
 Defensio autem locus est aduersarii definitionem prius infirmare si fal
 sa ex opinione hominum aut inutilis monstrabit post suam definitione
 acti uera ponere q; multa argumentatione & exemplis similib; confir
 mabit deinde suscepto factu ab ipsa definitione dissimile esse ostendere
 post locum comune subicere p quem indigna bimus a causatore non.

et solus sed & uerba in periculum inno centis conuertere. Sicut cetero proquin
tio ad uersa rui definitione ex opinione hominum repraesentat siquid unu
aliquis fudū quauis ratiōne possideat ipsa uero dominū patitur
& era praedicta tenere hinc in quid ut opinio praedictū bona uideat
alterius possiderae & ponit definitione sua quid est in quid pos
sidere nimirū in possessione esse earū rerūq; possunt eote pore
possideri probat nae uinū nobona & praedictū possedisse eudomus
erat in quid roma serui in praedia priuata publicum in pra
diaq; nūquā ausus possiderae & colligit qd si bona publicum
in possideri possidere omne iure deberet ad si factū aduer
saritudo definire ne qui ueris & uerba uerū & laq; os infirma
re posse cōspexerit se ipsa tāquā indigna in iudicio demonstrat.

In qualitate per oīe toturamq; **DE QVALITATE**

qualesit hoc est utrum iure factū sit a iniuria.

Varo adfectus in narratione **DE AFFECTIBVS**

Ab interpretō nūc quia non si grauiū causarū sunt sed ubi
inter ipsos sunt magnum pōdus reb; ad cōmodam cū uero ali
quem adfectū hoc est aut inuidiam aut misericordiam uel
quid simi loco mouemus formam uel speciem narrationis
excedere nō debemus sed adfectus qui in narratione lae
eade explicitare reddendū seruat adq; ex sequēdus. Euent
ut in narratione q; inter se locos cōmunes patitur quos & iam
adfectus uocamus qui nō erunt in ultimū hoc est post nar
ratio nē differendi sed haec narratio grauis simi crimi
niserit in qua cū se primū adfectus optulerit in statū inter
ponēdis sunt neq; enim possunt simul omēs post narrationem
reddi uerū est p redonū dux heradea epe te praeter spē classe.

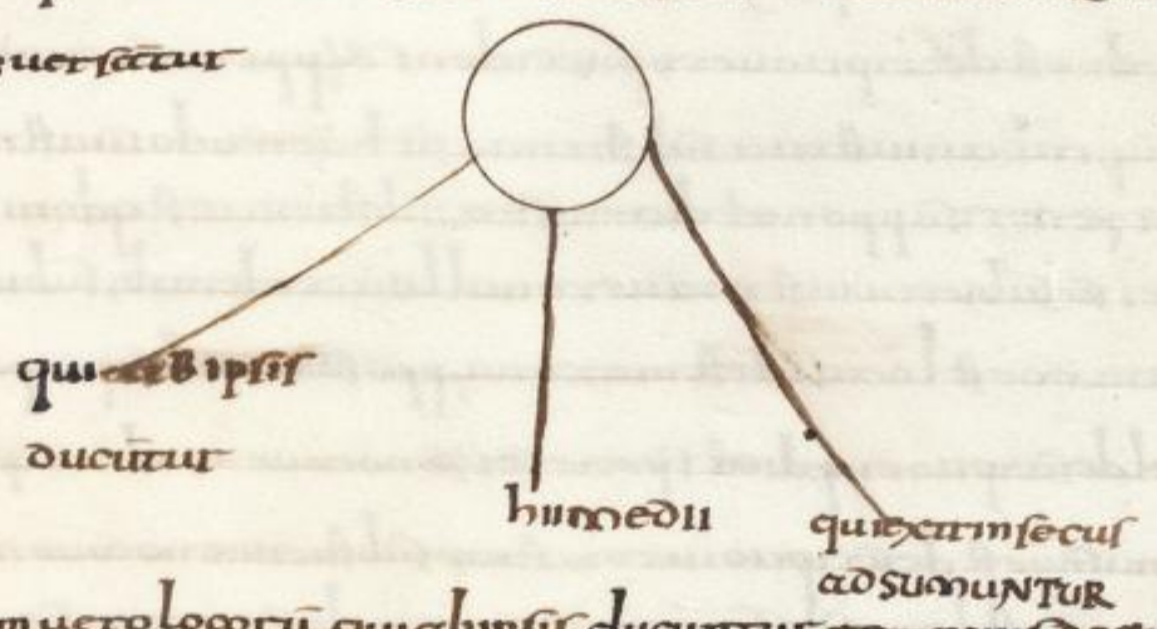
51
pulcherrima p̄r̄ cuprimū in uespera sc̄er̄ & inflamar̄ in oēdiq; uis̄ ita
mox interponit adfectū. O tēpus miserum adq; aceruū p̄rouinciae sicily
ocasiū illū multū innocentib; calamitōsum ad narrationem redit adfert
in quid nocte in tēpe tagra uis̄ huiusce malinuntius Syracusā rursū dūnar̄
r̄at̄ excedit quonēq; atheniensium in quid gloriosissima ead̄ sese cūq; tri
plurimum poterant & r̄tq; Rursū ad narrationē redit a eonem quid pira
ta penetrabit quos simul adq; ad d̄is̄ & non modo a lateresed & a tergo
magnam partē urbis felinq; b̄at̄ rursū excedit siculos nē miliaesaratōx
nē liberos quorū patres tantū labore suo frumentū exararant ut p̄r̄ r̄o
q; italiae sufficeret & it̄e a later excedit o spectaculū miserū adq; aceruū
ludibrio esse urbis gloriā ad narrationē redit postea quā eportum quid
piratae non metua aliquo adfectū sed it̄e & it̄e exier̄ & r̄tq; pleriq; nudas
argumenta posuer̄ adfectus uero p̄oratio n̄b; ac est epilogus r̄e seruar̄
sarae autem nos debemus adfectus qui ex quaestio n̄b; nascunt̄ it̄e
ut propositioni r̄e sponsum sumus esse reddēdos alibi in quā ubi n̄c̄
interponi uel augei non possunt it̄e ad uadimonium n̄o uenit quin
tus & it̄e it̄e interponit adfectū ante quā quaestio n̄b; respondeat it̄e
At in quid grauis sima sua sponte uider̄ & ut tamē necessitudinis nomi
nē leuat̄ & r̄tq; talia sunt adfectus autem quid eomni causa mis
cūt̄ p̄oratio n̄b; r̄e ser̄ habūt. Om̄s p̄ne argumentatio moralis disputa
tio n̄ recipit sed n̄o omnis adfectū. Moralisa argumentatio de natura
hominū uel morū cōsuetudine ducit̄ ut it̄e hoc ego dubitem in eā
disputatio n̄ ingrediq; ducit̄ ex natura hominū adq; omnū sensib;
& omnia q; secūt̄ e go sicut argumentatio illa melior it̄q; moralis
fuerit sic p̄oratio n̄ adfectus sunt meliores. Cicero sane p̄omnem
rextione adfectū inserit nam o diocladu uchi esturbate uer̄ surum
fuisse r̄e publicā sed prius in illo ne qui ob stabat occisō. adfectus n̄c̄q;

his sunt iracundia misericordia liberalitas & ut ipse ad hunc sine iracundia ante acta eunt
facinoribus colligitur quorum memoria ad hoc est in uictoria non ut ex in denata
causa uideat sed ut odio se uita hominis copulet ut cicerone qui flagitia clodius
perioris uita et de x uita uita nefandū in quid adulterium in pulbina rib; sanctis
simae femine copreender eū cuius supplicio senatus solle ne religiones expi
andas saepe cōsūt eū que cū sae germana nefanda stuprū fecit sed & q; scūt
Iracundia cum multa crimina cōgerimus ut cicerone non fure se de pte non adul
terum & expugnatorē pudicitiae & itq; qd in principis saepius in iracū
Misericordiam mouemus si ab his nos in pugna dicimus quā auxiliata
et se debemus ut cicerone poppio uel cū alio uita salamitate seō memoramus cū
magnitudine periculi ostēdimus sicut ipse nelio cicerone libere autē simul
cū odio ut caluissinuat in uicū dicit hominem nostrae ciuitatis sauda. eissimae
defactione diuitē sordidū maledictū a cōsū nā & diuitie defactione q; sige
interpositae sunt ut his iudices in uiderent & uā faceret cicerone pte in uer
re cū an quis hoc nō pspicit pte clara nobis cū haec uita ipse istius sumus sup
plicio cōtētus fuerit & q; sae cū non est in quid in hoc pte cōnchilocus iudices
cōfirmatē malis iudicib; dā nā ueritē & senatū iudicā di potest cōtē am
sur uā dī pte redit in eode loco ad duxi enim hominē in quo re cō aliarē existi
mationē iudiciorū amissā redire in gratiā cū p; i; satis facere ex teris na
uomb; possēt de quos se uere ac religiose iudicauerit sa uoto dicit sa q; muo
bis emanere de b & heredit cōtra dicit dact' ne specie miserationis in ira
deducatur a fide aut de odio ut cicerone p caelio cū dicit in quod dā odū
in in iustū uocatus uel de libere azer & aqua apud male uolos d & more
loquitur quā apud timidos de specū uanas pte sollicitate iudices uel in ad
fectus sibi aliquoties in uicinis sunt ut cū misericordiam mouēt ut at & o dū
cōtē tē aut u b uat uq; nō est alter uita mē cō mouet aut libere xentē ita mē
adpareat aut pte animus iudicis sollicitabit quā mē adfectus certam.

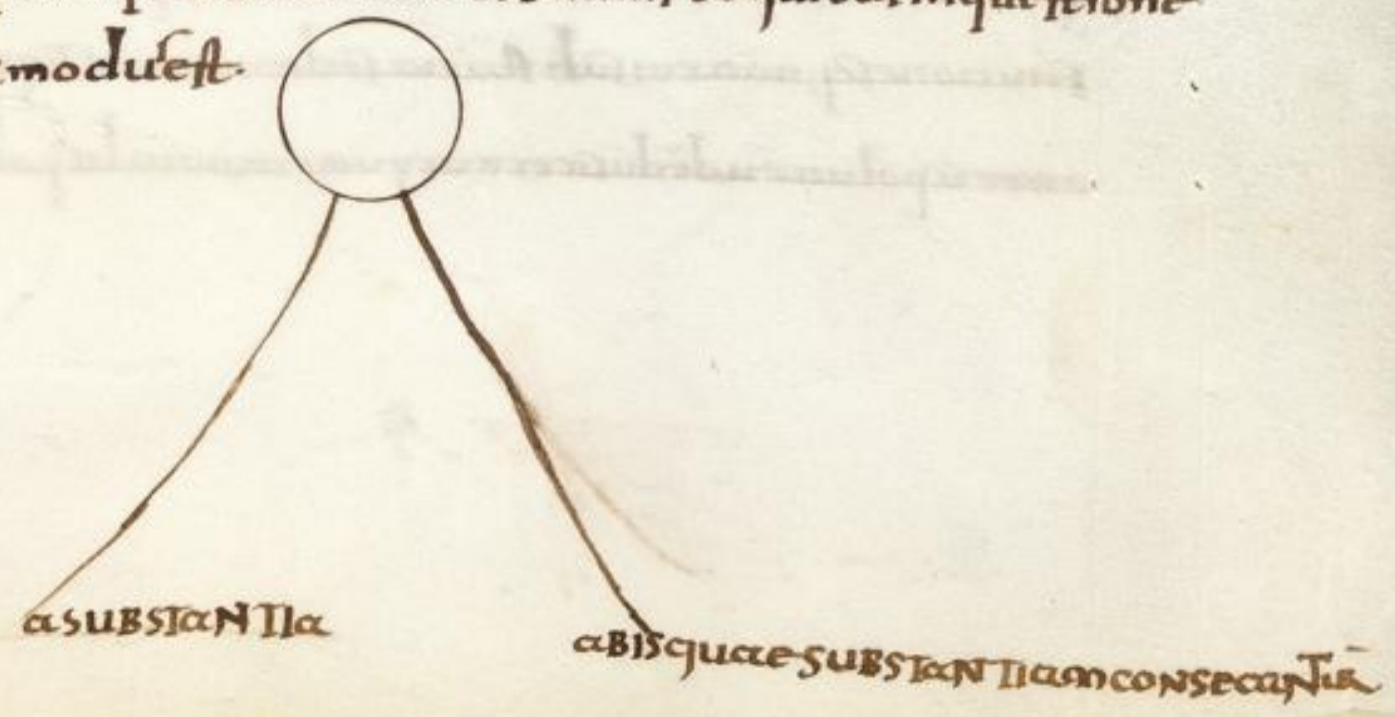
Sed non habent nam propter aactionem spargere sunt dicerem misericordiam mouebant
patres In quos uidebatur si aiebant in limine matresq; misericordiam noctabant ad hostiu
carceris ad ita redit dicit subiecta dicit ianitor carceris carnis expi; mortifer
roq; sociorum ad misericordiam dicit non uita liberu sed mortis cele; ritate

DE DIALECTICIS LOCIS BREUITER ALI
QUA DICENDAS VNT

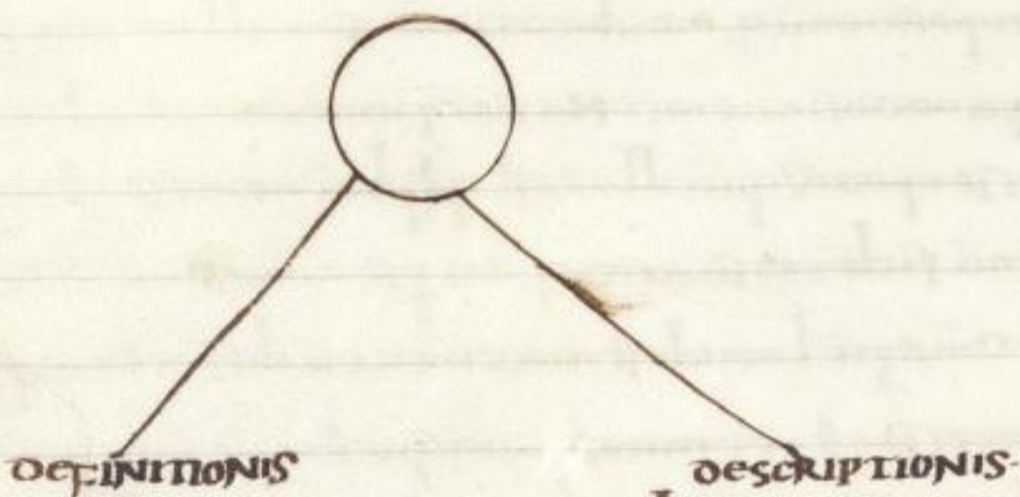
Ex quibus et summa sumi possunt. Locis igitur est. Quia dicendas sunt
summa sedis quiparte in maxima propositione parte in maxima ppositi
tionis differentia intelligit nācū sint ppositionesq; per se nota sunt aut
nihil indigeant q; demonstraret ha maxima & principales uocatae aliae
enī sunt propositiones quae uide supra dictae illae maximae suppleant
ut omniū propositionūq; indubitatione sunt illae integritate neant fide
quibus nihilq; a notius inueniri. Nā si a summa est qd ite dubie faciat fide
idq; notius se se opora & quā illud est qd pbat necesse est ut a summa omnib;
illā maxima fide trisuantiq; ita p se nota sunt ut a aliena p batione
noe geant. Omnis igitur locus est maxima rū differentie ppositionū aut ab
his duob; necesse est terminis quibus in questione sunt positi p dicitur scilicet
ad q; subiecto aut extra in secus ad summa aut extra mediatq; inter u
trosc; uersatur

eorum uero locorū qui ab ipsis ducuntur terminis de quibus in questione
dubitatur duplex modus est.

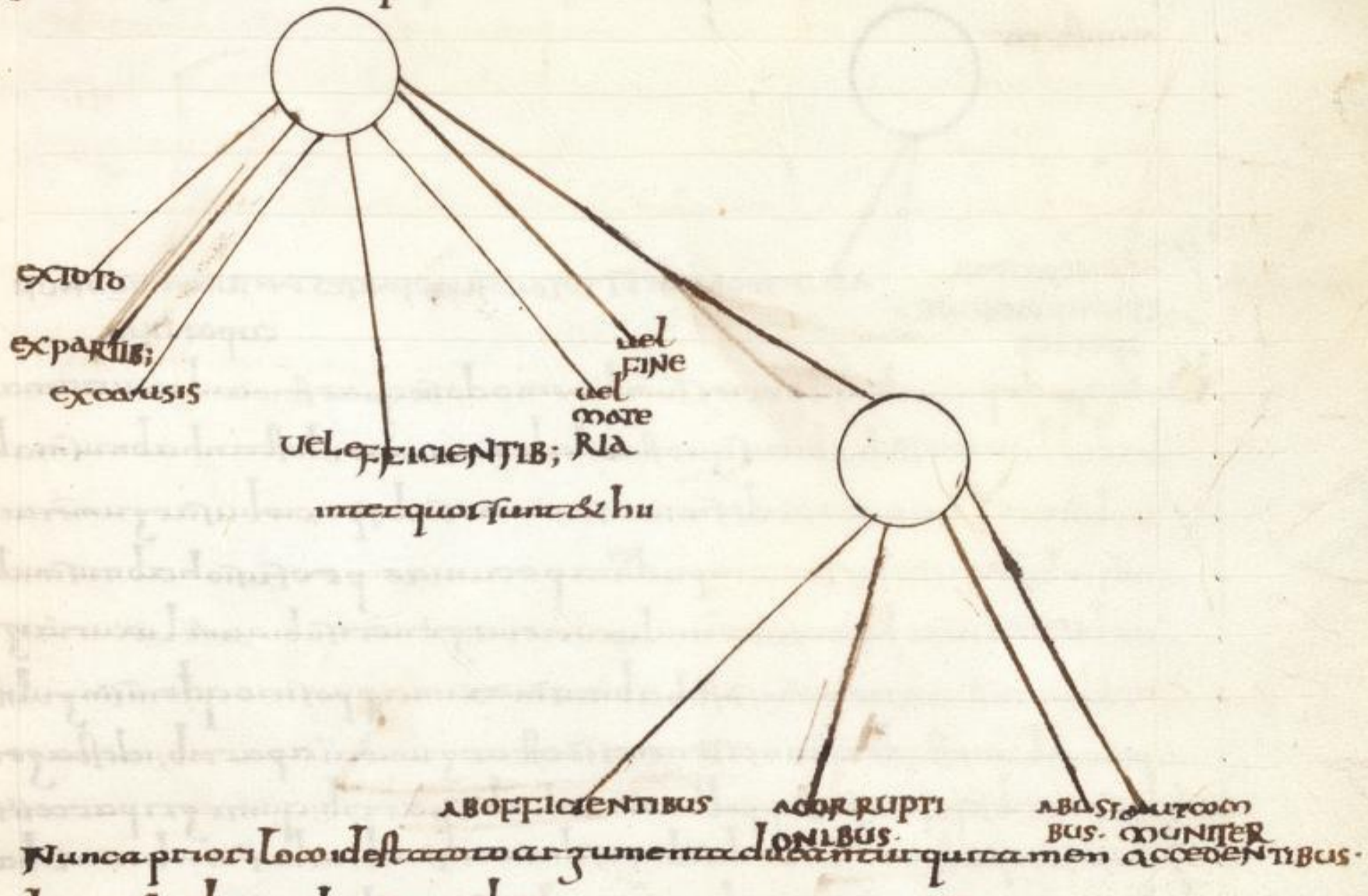

huiusmodi quia substantia sunt in se la definio neco si faunt definio eni substanciam
 monstrat & substantiae integra demonstratio definio est q; definio
 per syllogismu poterit ad probare & hoc modo utiq; rati an homo substantia
 sit faciemus ita omni homo animal est omne animal substantia est. Omni igitur
 homo substantia est hic questio de genere est ut substantia homo sit q; rati
 locus qui in uniuersali propositione consistit qui locus nuncupatur a defini-
 one ecce enim ab uno termino qui in questione locatus est id est a substantia
 a p definitione factus est syllogismus qui probat p illa maxima ppositio
 ne q; ad p bar non indiget quia qd inest generi necesse est ut in sit specie
 cuius syllogismus quia substantia ducit duplex modus est.

DEFINITIONIS **DESCRIPTIONIS**
 & definitione iam dicta est q; ex genere & differetia constat nunc de dis-
 criptione dicendum est descriptio uero p accidens & p prius sit cuius tale sit
 exemplum utiq; rati an iustitia substantia sit hoc modo ut iustitia sub-
 stantia uel ut generi supponat dicimus ita substantia est qd omnib; acci-
 dentib; possit esse subiectum iustitia uero nulli accidentib; subiacet iustitia
 igitur substantia non est locus id est maxima ppositio eadem q; superius cuius
 eni definio uel descriptio est q; dicitur species se se non conuenit id est qd esse spe-
 cies prohibet & genus non est descriptio uero iustitia substantia non conuenit iustitia
 igitur substantia non est locus differetia uero per se a descriptio est sum & a de-
 finitione est q; non a rei substantia sed a nominis significatione ducit ut si questio
 autem ut polare uel de duobus terminis uel de uero talis polare est ut dicitur in textu

huic studē dū nemo dubitat studendū igitur est pollicere. hic enim nō definitio
 rei sed nōmīni interpretatio argumētū dedit & de his quidē argumētis
 quī ex substantia ter minorū in questione sumūt eundē ab; exemplū dicitur
 est. de his modō dicitur quater minorū substantiā cōsecūt quorū multa
 plex diuisio est quia plura sunt q; singulis substantiis adherent a quib; ar
 gumenta duos locos quēnter minorū substantiā cōsecūt hui sunt.

Ut si sic quaestio an castitas utilissima sit in genere
 si illogismus sit in castitate utilissima sit in castitate
 te ut castitas sit utilissima sit quaestio de ac
 cidentibus id est an accedat castitas utilitas.

locus his qui in maxima propositione consistat, generis in sum & species superioris locus
 a toto id est a genere uirtutes scilicet & q; castitatis genus est uirtus sic questio
 an stelle prouidentia moueant dicimus exempli gratia si caelum prouiden-
 tia moueat stelle autem partes caeli sunt stelle igitur prouidentia mouent
 questio de accidenti locus maxima propositio quod totum uenit idem quod uirtus & iam
 partitur in se uersio ordine id est a partibus, q; duob; modis argumetum
 ministrat

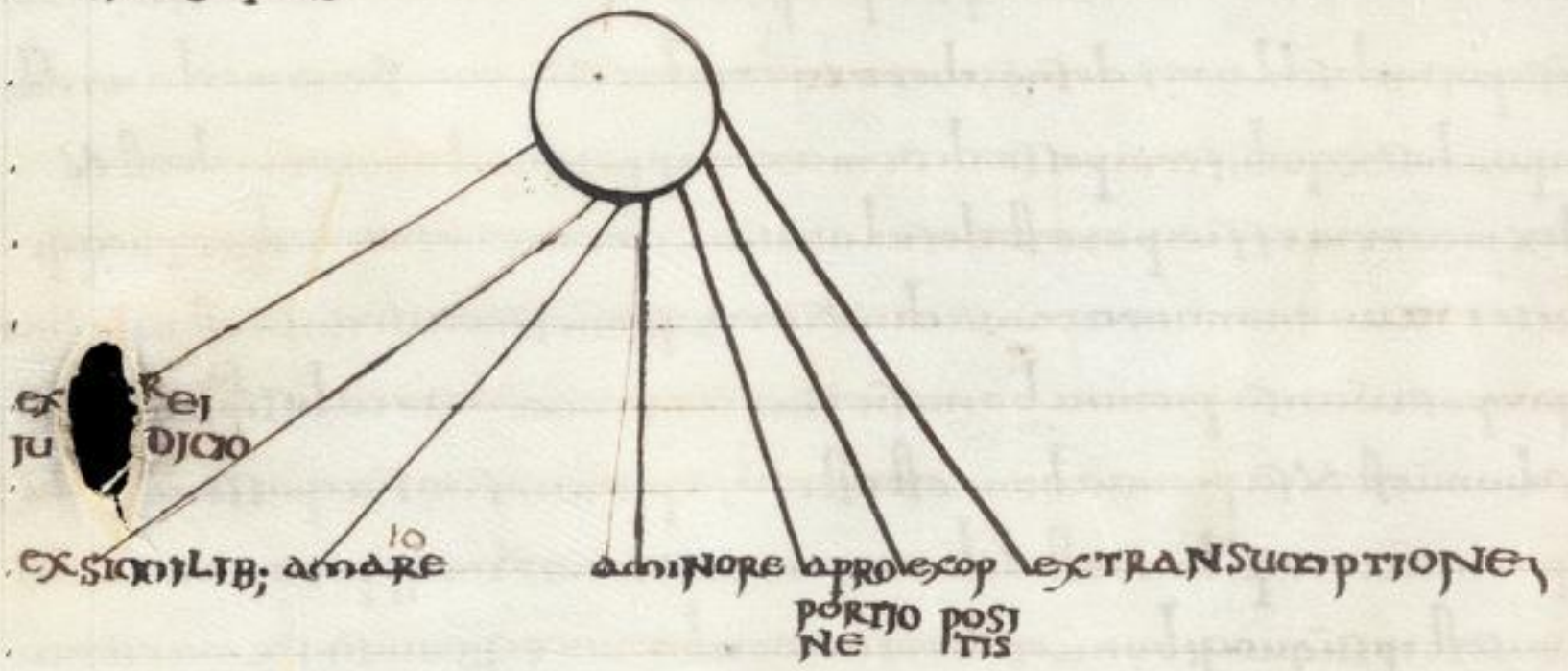
AC GENERIS PAR-
 TIBUS QUAE SUNT
 SPECIES

AB INTEGRI IDEST TOTIUS QUAE PARTES ANTIQUO MODO NON
 CAPANTUR

De his quidem partibus, q; species sunt hoc modo sit questio an luxuria ma-
 lae uoluntatis sit habitus questio de definitione id est an habitus male-
 uoluntatis luxuria sit definitio faciemus ab speciebus argumetatio-
 ne si ebrietas comestatio in pudicia pecuniae profusio habitus male-
 uoluntatis sunt haec autem unum luxurie ut generis subiacent luxuria igitur
 mala constituta mens est habitus maxima propositio quod enim in
 partibus, inest idem totum esse necesse est argumetum a partibus, id est a gene-
 ris partibus, q; species appellantur tunc habet partibus, q; integri partes esse
 dicuntur questio an sit utilis domus dicimus sic cubiula sit in clina si basi-
 licae ad comanem uel utilis sunt utilis est igitur domus frequenter uenit
 ut ex una qualibet parte argumetatio nisi firmata scilicet & hoc mo-
 do ut si de aliquo dubitamus an sit seruus si uel ex hoste captus esse consti-
 terit seruus ostesit licet & aliae partes seram ponere de seruitu-
 tate tamen ab una quodammodo parte factum est argumetum ut sus ab his
 q; substantia consistit quorum communiter de exemplis id est a toto.

ad partē secundā tempus si dies sepe est & nunc est a parte dicitur secundum
 modū modū si hoc est saliquo modo uel & omni homo aliquo modo dicitur & a toto
 ad partes in quantitate si omnes homines mensurabiles sunt & quidam homines
 sunt mensurabiles sunt in idem loco si aeternus est & hic igitur est sequitur locus qui nu-
 cupatur a causis & sunt causae plures id est qui uel in actu praestant aliquid
 motus uel aliquid efficiunt uel formas subiectae suscipiunt atque uel igitur
 ab efficiente causa est ut si quis sapientia naturalē uel in se dicitur
 consilia hominū naturalia sunt causas uero hominū consilia faciunt consilia
 igitur hominū naturalia sunt. questio de accidenti maxima oppositio quae effici-
 entes causas naturales sunt ipsa quoque sunt naturalia loci sub efficientibus;
 ut si quis in dōshlamy de se non habere contendat idcirco eos in medicina dicitur;
 ut quia his ex quibus fieri possit de se maxima oppositio ubi materia dicitur &
 quod ex materia effici potest de se locus a materia efficiens; ergo atque;
 materia uero non in omni causa dicitur uel utique; enim effectus causa est non a fine
 sic propositū a sapientia bona si fiat atque uel a toto talis si sapien-
 tia bona est & sapientia bona est est enim sapientia si in sua quis se con-
 sapientia ad id quod bonum est debet a puenire a maxima oppositio cuius finis
 bonum est ipsū quoque; bonum est locus a fine ab eo uel utique; cuiusque; forma est ita
 non potest se bouem sex pedibus ambulare equo nam non amplius quam quattuor
 natura illi forma uel maxima oppositio tantū posse queque; quantum forma uel
 licet autem in loci forma ab effectibus; uero uel a generationibus; quod dicitur &
 corruptionibus & uel utique; hoc modo si bonum est ciuitas & constructio ciuitatis
 bona est igitur bonum est ciuitas non si malum destructio ciuitatis bona est ciuitas
 & si bona est ciuitas malum est destructio ciuitatis non est & si bonum est exercitum
 bonum est exercitum & si bonum est exercitum bonum est exercitum est autem
 primum exemplū a generationibus; siue ab effectibus; secundū a corruptio-
 nib; tertium a uel utique; summū autem maxima oppositio ne cuius effectio.

bona est ipsū quoq; bonū est & cuius corruptio mala est. ipsū bonū est & cuius
 usus bonus est ipsū bonū est & cōmuniter autē accedētib; argumēta sunt
 quōtāiens ea sumūt accidētia q; relinq; re substantia uel nō possunt uel nō sō
 lentur si quis hoc modo dicat homo iustus nihil iniuste agit nā qd iniuste est malum
 factū sequit̄ qd quia iusto nō cōuenit nē iniuste a quidē agit quāstio de accē
 dētia ppositio maxima cui nō est malū aliquid eū illud quidē qd tenet cōse
 quent̄ sine se potest locus cōmuniter accedētib; praedicat̄ sicut locis his
 qui ab ip̄s terminis in ppositio nē ppositis ad sumūt nunc de illis dicitur est
 quis sunt extra in secus ppositi quiq; argumēta quāstionib; subministrant.
 huius sunt

& ille quidem locus qui iudicatur tenet & huiusmodi est ut id dicimus esse
 qd uel omnes uel plures & huius sapientes iudicant uel secūdu unā quāq;
 arte plenius eruditi huius exemplū tale sit terra esse firmo uel qd ita
 sapientes sciatq; in geometria docas simi iudicauerit quāstio de accē
 dētia ppositio maxima qd omnib; uel plurib; uel docas uidē hominib; cōtra
 dicit nō posse locū esse iudicio a simib; uero hoc modo si dubitet an homi
 ni pprū sit esse animal dicimus similiter inest & uobis nō autē bouis p
 priū esse animal nō est sicut nō hominis pprū esse animal quāstio
 de pprū maxima ppositio si qd similiter inest nō est pprū ne id quidē

de quoq; rtes se p p r i u p o r t e s t l o c u s a s i m i l i b ; i t e a b e o q d e s t m a i u s s i q ; r a t a n
 s i h o m m i s d e f i n i t i o q d e x s e a b u l a r e p o s s i t d i c i m u s s i m a g i s p o r t e s t e h o
 m i n i s d e f i n i t i o n e q d n a t u r a l i t e r u o t u r q u a q d e x s e a b u l a r e p o s s i t
 n o e s t a u t e h a e c d e f i n i t i o h o m i n i s q u a n a t u r a l i t e r m o u e r i p o s s i t
 n e c a n i s q u i d e q ; m i n u s u i d e s t d e f i n i t i o q d e x s e a b u l a r e p o s s i t a h m a l i s
 d e f i n i t i o e s t s e p u t a d a e s t q u a e s t i o d e f i n i t i o n e p p o s i t i o m a x i m a s i d q d
 m a i u s i n e s t e u i d e n o m e s t n e i l l u d q u i d e q d m i n u s i n e s t e u i d e i n e r t l o c u s
 a b e o q d m a i u s a m n o r i b ; u e r o c o n u e r s i o m o d o n a s i e s t e q u i d e f i n i t i o a n i
 m a l g r e s s i b i l e q u a d r u p s e u q ; i d m i n u s u i d e a t e s t d e f i n i t i o n e e q u
 q u a a n i m a l i n r a t i o n a l e m o r t a l e q u a d r u p s i m b i l e q u a e s t i o d e
 d e f i n i t i o n e m a x i m a p p o s i t i o s i d q d m i n u s u i d e i n e s t e m e s t & i d q d
 m a i u s u i d e i n e s t e i n e r t i t e s p p o r t i o n e u t s i q ; r a t a n e x a r b i t r a r i o
 u n i u s i n d o m o f a b r i c a d a p o n e d i s f a b r i d i c a m u s m i m m e q u a n e c
 i n b e l l i c e r t a m i m b ; u n i u s a r b i t r a r i o d o c t o r e s t e l i z e d i e s t e n i p p o
 s i t i o n a u t s e s e f a b e r h a b e t a d c o n s t r u c t i o n e d o m u s i t a d o c t o r e s a d e x
 e r c i t a u c o n s t r u e n d u q u a e s t i o d e a c c e d e u p p o r t i o n e q ; i n q u a q ; r e
 e u e n i t i d i n e u s p p o r t i o n a l i o u e n i r e n e c e s s e e s t l o c u s a p p o r t i o n e
 e x o p p o s i t a s u e r o m u l t i p l e x l o c u s e s t q u a t t u o r e m i s i b i m & o p p o n u t
 m o d i s .

AUTEIT CONTRARJA
AUTEITABI TUSETPRIBATIO **AUTEIT AFFIRONA RELATIO ET NECATIO**
 Ab his ho modo at z u m o c a n a s c u n t u r i d e s t a c o n t r a r i u s i t a l u t s i q ; r a t
 a n s t a u s a t a e p p r i u l a u d a r i d i c a m i n i m e q u o m a n e m i u s t r a e
 q u i d e u t u p e r a r i q u a e s t i o d e p p r i o m a x i m a p p o s i t i o q u o m a c o n t r a .

in scōtra rīa cōueniunt locus ab oppositis id est a cōtra rīo rursus
sic in questione positiū an sit propriū hominis sano nō amittere sanita
tē dicā minime nā eos qui samsunt & insanos esse cōtingit nā
qd est propriū nō potest a subiecto discedere & quoniam ueniente infir
mitate abscedit sanitas nō est propriū hominis sano nō posse infirmita
tē accidere locus ab oppositis secū dū ab itum hac priuatione nitem
sic in quaestione positiū dominis sit propriū imperatē dicitur e uideri
quia ser ues sit propriū imperis obedire ut enim se habet & dominus ad
ser uū ita imperiū ad obedientē quae sit de proprio, oppositiō ma
xima ad ser uelatorum, propria & ipsa ad ser ues sit locus ab ita
uis oppositi sit sit in quaestione positiū an sit uis sit propriū moueri
neq; equa nec nō uis sit quid est propriū nō moueri quae sit de p
prio oppositiō maxima oppositiō & oppositiō sit sit propria opete re loci
ab oppositis secū dū affirmatiōne hac negatiōne exit an sū pto
ne uero hoc modo sit cū existit terminis in quib; quae sit cōstruita est
ad aliud quiddam nouius dubitatio transferat adq; ex eius p batio
ne eaq; in quaestione sit positiō cōfirmatū ut sitq; ita mus quid in uno quo
q; possit patet nā ab omne tractatū ad beatitudinē transfera
mus atq; ex eo qd quātū sit in omnib; & ita in singulis ualeat firmē
mus & p hoc ad sumit quia nota est idcirco exit an sū ptiōne loci in
cōuenienti uocabulo nuncupatus est q; transū ptiō & in nomine sit
quocientia ab ob scuro uocabulo ad nū uis sit q; unō ita ita transfer
t hoc modo ut sitq; ita an theologus sit dolofus sitq; ita nō quid
theologus sit in sic & nō medicus ad uocabulū nū uis sit transferat
nō est sed dolofus quid de deo sit p ratiō an a nū uis sit uero est hoc uocabulū
de deo ratiōe in ari quātū theologi hac de his quid de locis qui exit an sū ptiō
ad sumit idonea dicitur est restat de medicis disputat & medicum

Locumuntur uel ex casu uel ex coniugatione uel ex diuisione nascere

de casu

ex coniugatione

ex diuisione

Casus est aliquid in omni principalis inflexio in aduerbium ut sapientia inflectat sapienter casus igitur est sapientia id uero quod dicimus sapienter aduerbium coniugata uero dicitur quae ab eo de id est a casu ducta fluxerit ut ab omni bonus, haec igitur cum ipsa bonitate coniugata dicitur ex quibus omnibus in prompto sicut argumenta nam si id quod bonum est bene est & id quod bene est necesse est ut bonum sit & quod bonum est iustum est & iustum bonum hoc igitur secundum proportionem similitudinem consequuntur mixta uero loca appellantur quoniam si de bonitate quaeritur a casu uel a coniugatione sicut argumenta ducuntur quadam ab ipsis leui immutatione deducta super est ut locum ad diuisionem quae ramus quae dicitur hoc modo.

negatio

partitio

Omnis diuisione uel negatione fit uel partatione ut si quis ita pronuntiat & omni substantia aut corpus habet & aut non habet partatione uero uel ita si quid diuidat omne animal aut rationale aut irrationale est diuisione autem pluribus modis fit quod in libro de diuisione.

mi
bi uere

quia per accidens bono & malo in latere nouerit sicut est quod quicquid inuenit & idcirco ad
huius diuisionis cognitionem congrua appellatur exempla suntque
argumentationes diuisionis scilicet a segregationeque per negatio-
nem fit autem quae per partitionem sed quibus diuisionibus utuntur
quae ex negatione fiunt aut in aliquid impossibile atque incon-
ueniens cadit unam partem eligens & contingit illi ad illam
aliam quam reliquitur. rursum conuertitur cuius exemplum po-
nāmus hoc modo. sic in quaestione proposita an anima in tem-
pore sit orta quod quia infirmare uoluerit ita facit & syl-
logismum quoniam anima uero & eterna non est anima sine
tempore esse non potuit quod autem in tempore sit habet
originem anima igitur in tempore nata habet originem
ad si per impossibilitatem idem desideretur ostenditur
hoc modo. Anima in tempore orta non est quia omne quod in
tempore fit aeternum non est anima igitur aeterna
est quod putatur incongruum quia omne quod factum
est aliquando ex parte originem ut si a parte praetermissa
ad illam priorem necesse est conuertatur huius uero quae
partitione ducuntur multiplici sunt modo aliquotiens
enim quae diuiduntur similes se possunt ut si uocem in signifi-
cationes diuidamus omnis similes se potest. uel ut cum dicimus
obscuro & actionem & passionem significat utrumque
nisi similes se potest aliquotiens uel in negationis modoque di-
duntur similes se non possunt ut aut loquitur aut non loquitur
fit autem ratio cinatio in priore quidem modo diuisionis aut
quia omnibus ad est quod queritur aut uel non ad est aut
idcirco alicui ad esse uel non ad esse quod ad sit aut

minima nam si quae dicitur uerum homo substantia sit ad quae.
 haec diuisio fiat homo uel terrenus animal est uel marinus uel
 celestis sideris inomen demonstrat quae per singula hominem
 terrenum esse substantia & marinum quoque & celestem
 substantiaeposita supponi monstrat uel hominem esse substan
 tiam in illis argumentis quae per partitione fiunt id est aut
 loquitur aut tacet & ita si loquitur non tacet & si non loquitur ta
 cet sed loquitur igitur non tacet & sed tacet & igitur non loqui
 tur omnis dialectici ex quibus argumenta transitur ad omni
 a quae in questionibus uenire possunt in omnibus causis uel
 rebus expletis esse noscuntur:

& in uel dicitur
 cur exempla sunt
 ratione per nega
 huius diuisio
 possibile acque
 non est illud
 cuius exemplum
 sit in anima
 uel in materia
 non est in fine
 tempore se habet
 a habet in parte
 tuo factum dicitur
 quia omne quod
 igitur aeterna
 ne quod factum
 e praetermissa
 atur huiusmodi
 modo dicitur
 ut si uocem in sy
 est uel uocem dicitur
 significat uerum quae
 negationis in modo
 uerum aut non dicitur
 modo dicitur in se
 uel non ad partem
 uod ad se dicitur